

Наукова інформація

Інна Чеховська (м. Київ)

Путівник по мережевих краєзнавчих ресурсах ОУНБ України на сайті Національної історичної бібліотеки України

У статті йдеться про Путівник по мережевих краєзнавчих ресурсах ОУНБ України, який розміщений на сайті Національної історичної бібліотеки України, як своєрідний методичний посібник в електронній формі, що містить універсальну інформацію про мережеві краєзнавчі ресурси України.

Ключові слова: краєзнавство, Національна історична бібліотека України, обласні універсальні наукові бібліотеки України, Інтернет-ресурс, краєзнавчий мережевий ресурс.

Inna Chehovska

A guide-book on the network regional resources of regional library of Ukraine on the web-site of the National historical library of Ukraine

This article is about Guide-book on the network regional resources of regional library of Ukraine, that placed on the web-site of the National historical library of Ukraine, as an original methodical manual in an electronic form that contains universal information about the network regional resources of Ukraine.

Key words: study of a particular region, National historical library of Ukraine, regional universal scientific libraries of Ukraine, regional network resource.

Инна Чеховская

Путеводитель по сетевым краеведческим ресурсам ОУНБ Украины на сайте Национальной исторической библиотеки Украины

В статье идет речь о Путеводителе по сетевым краеведческим ресурсам ОУНБ Украины, который размещен на сайте Национальной исторической библиотеки Украины, как своеобразное методическое пособие в электронной форме, которое содержит универсальную информацию о сетевых краеведческих ресурсах Украины.

Ключевые слова: краеведение, Национальная историческая библиотека Украины, областные универсальные научные библиотеки Украины, Интернет-ресурс, краеведческий сетевой ресурс.

Зі здобуттям незалежності в Україні серед населення значною мірою набуло популярності краєзнавство як самостійна історична дисципліна. Зокрема, у той час почали активно створюватися краєзнавчі гуртки та осередки з вивчення історії населених пунктів у різних регіонах держави. Важливу роль у відродженні та розвитку краєзнавства виконували обласні універсальні наукові бібліотеки (далі – ОУНБ) як регіональні центри бібліотечного краєзнавства. Нині ж всі ОУНБ заявляють про свою діяльність, зокрема, краєзнавчу через бібліотечний сайт, на якому розміщені краєзнавчі продукти та послуги, що є у вільному доступі віддаленим користувачам.

Національна історична бібліотека України (далі – НІБУ) є методичним центром для ОУНБ України з питань краєзнавчої діяльності¹, тож фахівці відділу історичного краєзнавства систематично проводять моніторинг сайтів регіональних книгозбірень на предмет розміщення краєзнавчих продуктів та послуг на цих сайтах. Зокрема, у 2012 році був проведений аналіз компонентного складу краєзнавчого Інтернет-ресурсу всіх ОУНБ України, Кримської РНБ ім. І. Франка, Одеської ННБ ім. М. Горького, Харківської ДНБ ім. В. Короленка та Публічної бібліотеки ім. Лесі Українки м. Києва, результати якого опубліковані у щорічному бюлетені «Краєзнавча робота в бібліотеках України»². У цьому дослідженні до уваги бралася наявність на згаданих сайтах таких видів краєзнавчих ресурсів як електронний каталог та тематичні бази даних, електронні бібліографічні покажчики, краєзнавчі повнотекстові ресурси, мультимедійна інформація, образотворчі документи, відомості про краєзнавчу діяльність бібліотеки та фактографічна інформація про регіон, адже не завжди такі ресурси систематизовані та упорядковані належним чином.

¹ Національна історична бібліотека. – Режим доступу: <http://www.nibu.kiev.ua/>. – Дата останнього звернення 23.11.2016. – Назва з екрана.

² Краєзнавча робота в бібліотеках України: інформ. бюлетень [Електронний ресурс]: Вип. 23 / Нац. іст. б-ка України; підгот.: В.П. Кисельова, О.В. Михайлова, І.В. Чеховська; ред. Т.С. Кудласевич. – К., 2012. – Режим доступу: http://www.nibu.kiev.ua/files/el_res/krzrv4_rob_v23.pdf. – Дата останнього звернення 23.11.2016. – Назва з екрана.

³ Российская национальная библиотека. – Режим доступу: <http://www.nlr.ru/>. – Дата останнього звернення 23.11.2016. – Назва з екрана.

⁴ Архангельская областная научная библиотека им. Н.А. Добролюбова. – Режим доступу: <http://www.aonb.ru/>. – Дата останнього звернення. – Назва з екрана.

Логічним результатом наукового дослідження стало створення нами інтерактивного путівника по краєзнавчих мережевих ресурсах ОУНБ (далі – Путівник), який розміщений на сайті НІБУ. Зазначимо, що цей Путівник – це, перш за все, анотований довідник, в якому згруповані дані щодо посилань на краєзнавчі ресурси відповідного регіону, подані на бібліотечних сайтах на кінець 2013 року. Разом з тим, це своєрідний методичний посібник в електронній формі, що містить універсальну інформацію про мережеві краєзнавчі ресурси України та є підґрунтям для подальшого удосконалення структури цих ресурсів, а також оновлення посилань, які надалі будуть з'являтися на сайтах регіональних бібліотек. Такий досвід вже існує в бібліотеках Російської Федерації: Російській національній бібліотеці³ та Архангельській ОУНБ ім. М.О. Добролюбова⁴. У путівниках згаданих російських бібліотек подаються лише посилання на бібліотеку та інформація про краєзнавчі ресурси сайту. На відміну від цих путівників, у нашому Путівнику подаються посилання не лише на сайт книгозбірні, а й на кожен з краєзнавчих ресурсів, що згрупований у певному тематичному блоці.

Як показує практика, такі путівники дозволяють значною мірою розширити інформаційні можливості сайту, зокрема, швидко здійснити перехід на краєзнавчий інформаційний ресурс іншої книгозбірні чи організації.

Інформація в Путівнику зібрана за алфавітом назв бібліотек, а на сторінці кожної регіональної книгозбірні розміщений скріншот головної сторінки її сайту, відомості ж про основні краєзнавчі ресурси згруповані у чотири основні блоки:

- електронний каталог та бази даних;
- краєзнавчі бібліографічні покажчики;
- відомості про краєзнавчу діяльність та ресурси бібліотеки;
- фактографічна інформація про регіон. (скріншот)

Дніпропетровська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Первоучителів слов'янських Кирила і Мефодія

<http://www.lib.dp.ua/>

Електронні каталоги та бази даних

Розділ «Ресурси ДОУНБ» підрозділ «Каталоги і картотеки» - інформація про каталоги, картотеки, колекції, послуги, віртуальний музей та видання книгозбірні; «Зведений каталог періодичних видань м. Дніпропетровська» висвітлює інформацію про періодичні видання з усіх галузей знань у провідних бібліотеках міста;

БД «Дніпропетровщина» містить періодичні видання, окремі номери та бібліографічні

описи матеріалів із періодичних видань (журнали та газети) з усіх галузей знань українською та російською мовами, пов'язані з сучасним життям та історією Дніпропетровської області та Катеринославської губернії;

Краєзнавчі бібліографічні покажчики

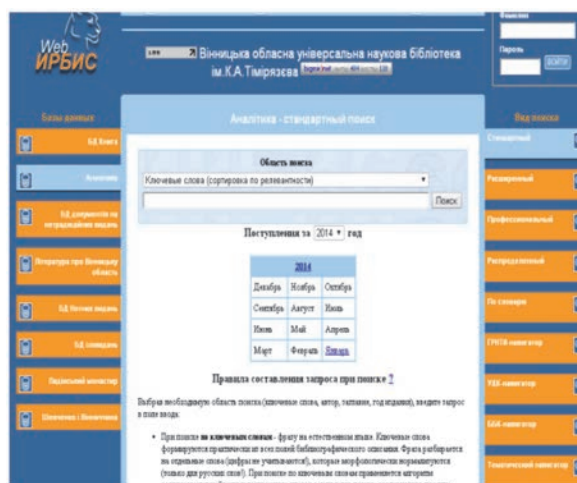
У розділі «Ресурси ДОУНБ» підрозділ «Видання бібліотеки» - бібліографічні покажчики з 1999 р. по 2012 р., (не всі доступні у повному тексті): «Моє Придніпров'я: календар знаменних та пам'ятних дат на ... рік», Маркова Л. Перша десятирічка Дніпропетровщини. – Дніпропетровськ, 2012. – 44 с.

БД «Повнотекстова бібліотека» (електронна бібліотека) містить документи з різних галузей знань: краєзнавство, краєзнавство, етнографія, біологічні науки.

Зазвичай, основним на сайті є посилання на електронний каталог – один з головних краєзнавчих ресурсів, в якому зібрані всі види документів, що надходять у книгозбірню і саме електронний каталог є основою для подальшого створення інших видів краєзнавчих ресурсів. Доступ до нього можливий на сайтах всіх ОУНБ, крім Волинської, Львівської, Одеської, Харківської та Черкаської. Важливим є те, що на сайтах Вінницької, Дніпропетровської, Закарпатської, Івано-Франківської, Кіровоградської, Луганської, Тернопільської, Чернівецької, Чернігівської та Кримської РНБ ім. І. Франка окремо представлена база даних «Краєзнавство», в якій повною мірою відображений краєзнавчий фонд книгозбірні.

Для здійснення переходу на Електронний каталог Вінницької ОУНБ ім. К.А. Тімірязєва потрібно знайти у Путівнику посилання на сайт

Вінницької бібліотеки «клікнути» на нього лівою клавішею «миші» і у розділі електронний каталог та краєзнавчі БД зайти на посилання електронний каталог книгозбірні (скріншот) (Мал. 2, 3).

Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека ім. К.А. Тімірязєва

<http://www.library.vn.ua/>

Електронні каталоги і бази даних

БД «Література про Вінницьку область»

БД «Шевченко і Вінниччина»

БД «Лядівський монастир»

Краєзнавчі бібліографічні покажчики

У розділі «Наші видання» документи доступні, починаючи з 2000 року і завантажуються у повному обсязі, зокрема, за 2013 рік доступні такі бібліографічні покажчики: хронологічний довідник «Знаменні і пам'ятні дати Вінниччини 2013 року»; «Він так любив життя...» (бібліографічний список літератури до 100-річчя з дня смерті М.М.

Коцюбинського): Вінниця, 2013; «Пізнання істини Миколи Мельника (до 70-річчя від дня народження): Вінниця, 2013; «Хроніка культурного життя Вінниччини» (представлена за кожен місяць окремо) та ін.;

З Головної сторінки доступний «Календар знаменних і пам'ятних дат Вінниччини на ... рік».

Відомості про краєзнавчу діяльність та ресурси бібліотеки

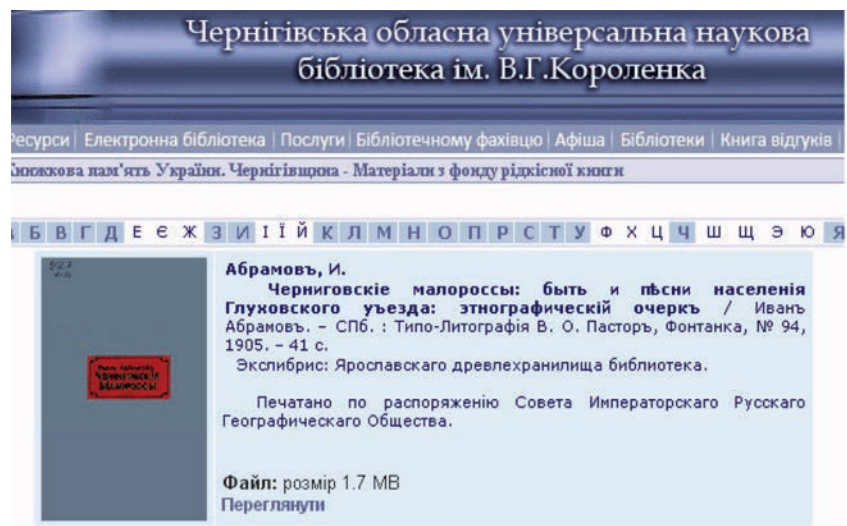
«Краєзнавчі бібліографічні покажчики» – другий блок, що містить електронні версії видань книгозбірні. Слід зауважити, що на всіх сайтах регіональних бібліотек наявні бібліографічні покажчики «Календар знаменних і пам'ятних дат на ... рік», а на сайтах Волинської, Закарпатської, Рівненської, Сумської, Харківської та Чернівецької ОУНБ окремо представлене видання «Література про ... область». Під час моніторингу виявилось, що на сайтах Волинської, Дніпропетровської, Житомирської, часто заявлена лише інформація про бібліографічні покажчики, а самі видання не завжди завантажуються для перегляду.

Третій блок Путівника – «Відомості про краєзнавчу діяльність та ресурси бібліотеки» міс-

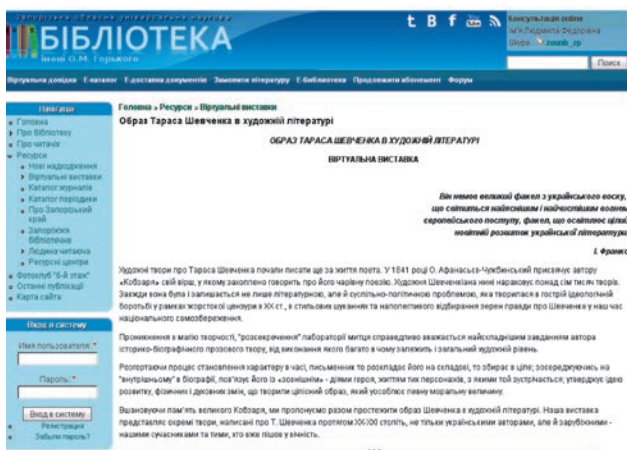
ить інформацію про історію книгозбірні, її структуру та діяльність, наявність електронної бібліотеки, краєзнавчі віртуальні виставки, веб-проекти, відео-звіти та відео-ролики. Загалом така інформація певною мірою відображена на всіх сайтах бібліотек, що досліджувалися. Важливим є те, що нині більшість бібліотек, що досліджувалися, залучають нові форми представлення на сайті своєї краєзнавчої діяльності – це, зокрема, електронні бібліотеки, віртуальні виставки, веб-проекти, відео-звіти та відео-ролики, що дають змогу віддаленим користувачам повною мірою ознайомитися з новинками бібліотеки, знаменними та пам'ятними подіями, які мають відношення до певного регіону (скріншот).

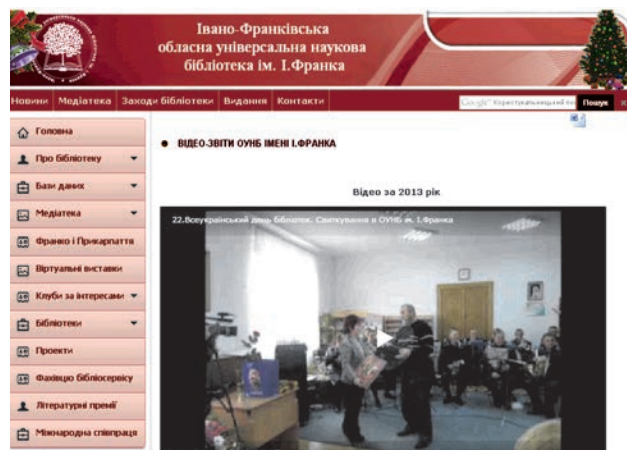
Електронна бібліотека – новий вид інформаційного ресурсу на бібліотечному сайті, що дозволяє, в першу чергу, віддаленим користувачам знайомитися з різними видами документів: раритетними документами, творами сучасних авторів, а також за допомогою такої електронної бібліотеки можна повною мірою популяризувати фонд книгозбірні, в тому числі краєзнавчий. (скріншот).

Віртуальна виставка – відносно новий вид інформаційного бібліотечного обслуговування, що поєднує у собі традиційний – книжковий та сучасний – електронний спосіб презентації інформації, в тому числі й краєзнавчої (скріншот).

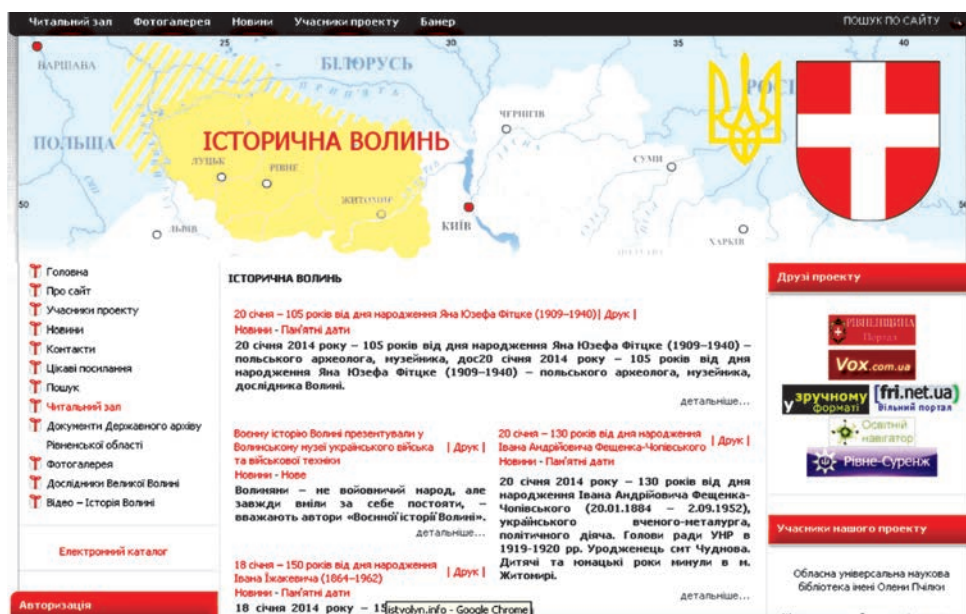

Новими є такі ресурси як відео-звіти та відеоролики про діяльність бібліотеки, хоча не на всіх сайтах представлені такі ресурси, але вони значною мірою дозволяють віддаленому користувачу детально ознайомитися з роботою бібліотеки. (скріншот)

Четвертий блок Путівника – «Фактографічна інформація про регіон» містить відомості про край, культурне життя, посилання на ресурси інших бібліотек, установ та організацій регіону тощо.

Зазначимо, що на сайтах Волинської, Житомирської, Рівненської, Тернопільської та Хмельницької ОУНБ є перехід на портал «Історична Волинь», адже ці бібліотеки є учасниками даного корпоративного проекту. (скріншот).

Путівник по краєзнавчих ресурсах ОУНБ України призначений, в першу чергу, для вчених-істориків, краєзнавців-аматорів, бібліотечних фахівців, студентів, і, на наш погляд, буде корисним для всіх, хто цікавиться розвитком краєзнавства в Україні. Варто зазначити, що інформація, зібрана у даному Путівнику, не є вичерпною, адже краєзнавчий контент сайтів регіональних

бібліотек доволі динамічний: подані відомості та посилання часто змінюються, і виникає необхідність систематичного їх оновлення. Таким чином, надалі буде систематично проводитися редакція змісту анонсованого нами першого інтерактивного путівника по вітчизняних краєзнавчих ресурсах, створеного на основі моніторингу бібліотечних сайтів України.